

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2022. március 22.*

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 267. cikk – A kért értelmezés szükségessége a kérdést előterjesztő bíróság ítéletének meghozatalához – Fogalom – A rendes bíróság bírója ellen indult fegyelmi eljárás – Az ezen eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságnak a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) fegyelmi tanácsának elnöke általi kijelölése – Az e fegyelmi tanács elnöke és a legfelsőbb bíróság közötti szolgálati viszony fenn nem állásának megállapítása iránti polgári jogi kereset – A kérdést előterjesztő bíróság hatáskörének hiánya a legfelsőbb bírósági bíró kinevezése érvényességének felülvizsgálatára, valamint az ilyen kereset elfogadhatatlansága a nemzeti jog alapján – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlansága”

A C-508/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (legfelsőbb bíróság [munkaügyi és társadalombiztosítási tanács], Lengyelország) a Bírósághoz 2019. július 3-án érkezett, 2019. június 12-i határozatával terjesztett elő az

M. F.

és

J. M.

között,

a **Prokurator Generalny**,

a **Rzecznik Praw Obywatelskich**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes, A. Prechal (előadó), K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin és N. Jääskinen tanácselnökök, M. Ilešič, F. Biltgen és A. Kumin bírák,

főtanácsnok: E. Tanchev,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

hivatalvezető: M. Aleksejev egységvezető,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2020. szeptember 22-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- M. F. képviseletében W. Popiołek radca prawny,
- J. M., személyesen,
- a Prokurator Generalny képviseletében M. Słowińska, R. Hernand, A. Reczka és S. Bańko,
- a Rzecznik Praw Obywatelskich képviseletében M. Taborowski és P. Filipek,
- a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, S. Żyrek és A. Dalkowska, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében kezdetben: K. Herrmann, P. Van Nuffel és H. Krämer, később: K. Herrmann és P. Van Nuffel, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. április 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 2. cikknek, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének, az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésének és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, az EUMSZ 267. cikknek, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az M. F. és J. M. között az utóbbi és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) közötti szolgálati viszony fenn nem állásának megállapítása iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Nemzeti jogi háttér

Az alkotmány

- 3 A Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (a Lengyel Köztársaság alkotmánya, a továbbiakban: alkotmány) 144. cikke (2) és (3) bekezdésének szövege a következő:

„(2) A köztársasági elnök hivatalos aktusainak érvényességéhez a minisztertanács elnökének ellenjegyzése szükséges, aki ellenjegyzésével vállalja a felelősséget a Szejm [a lengyel törvényhozás alsóháza] felé.

(3) A (2) bekezdés nem alkalmazható:

[...]

17) a bírák kinevezésére;

[...]”

- 4 Az alkotmány 179. cikke értelmében a bírákat a Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, Lengyelország; a továbbiakban: KRS) indítványára a Lengyel Köztársaság elnöke (a továbbiakban: köztársasági elnök) nevezi ki határozatlan időre.

A polgári perrendtartás

- 5 A Kodeks postępowania cywilnego (polgári perrendtartás) 189. cikke kimondja:

„A felperes kérheti a bíróságtól valamely jogviszony vagy jog fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítását, ha ehhez jogi érdeke fűződik.”

A legfelsőbb bíróságról szóló törvény

- 6 A 2017. december 8-i ustawa o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló törvény; Dz. U., 2018, 5. tétel) 2018. április 3-án lépett hatályba. E törvényt többször módosították.
- 7 A legfelsőbb bíróságról szóló törvény többek között egy új, Izba Dyscyplinarna (fegyelmi tanács) elnevezésű tanácsot hozott létre az említett bíróságon.
- 8 Az említett törvény 27. cikkének 1. §-a következőképpen rendelkezik:

„A fegyelmi tanács hatáskörébe tartoznak:

1) a fegyelmi ügyek:

- a) a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bíráival szemben,
b) a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] által elbírált, a következő törvények alapján lefolytatott fegyelmi eljárások:

[...]

– a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény [...],

[...]

[...]

2) a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bíráit érintő munkaügyi és társadalombiztosítási ügyek;

[...]”

9 A legfelsőbb bíróságról szóló törvény 31. cikkének 1. §-a szerint:

„A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] első elnökével folytatott konzultációt követően a köztársasági elnök a *Monitor Polskiban* [(a Lengyel Köztársaság hivatalos lapja)] közzéteszi a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] különböző tanácsaiban betöltendő bírói álláshelyek számát.”

10 Az említett törvény 33. cikkének 1. §-a értelmében:

„A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírójának szolgálati viszonya a kinevezési okmány átadásakor jön létre. [...]”

A rendes bíróságokról szóló törvény

11 A módosított 2001. július 27-i ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény; Dz. U., 2018, 23. tétel, a továbbiakban: a rendes bíróságokról szóló törvény) 110. cikke szerint:

„1. § A bírák fegyelmi ügyeiben

1) első fokon:

a) a fellebbviteli bíróságok mellett működő fegyelmi bíróság háromtagú tanácsban;

[...] jár el.

3. § Az 1. § 1) pontjának a) alpontjában említett ügyek elbírálásában nem vehet részt az a fegyelmi bíróság, amelynek illetékességi területén a fegyelmi eljárással érintett bíró hivatalt tölt be. Az ügy elbírálására hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságot a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] elnöke nevezi ki, aki a fegyelmi biztos kérelmére a fegyelmi tanács munkáját irányítja.”

A KRS-ről szóló törvény

12 A KRS-t a többek között a 2017. december 8-i ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény, Dz. U., 2018, 3. tétel) és a 2018. július 20-i ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló törvény, Dz. U., 2018, 1443. tétel) által módosított, 2011. május 12-i ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény, Dz. U. 126. sz., 2011, 714. tétel; a továbbiakban: a KRS-ről szóló törvény) szabályozza.

13 A KRS-ről szóló törvény 37. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ha több jelölt pályázott a bírói álláshelyre, a [KRS] együttesen vizsgálja és értékeli valamennyi benyújtott pályázatot. Ebben a helyzetben a [KRS] minden jelölt esetében olyan határozatot fogad el, amely tartalmazza a bírói álláshelyre való kinevezésre irányuló javaslat előterjesztéséről szóló döntéseit.”

14 E törvény 43. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„Ha a 37. cikk (1) bekezdésében említett határozatot nem támadta meg az eljárás valamennyi résztvevője, az jogerőssé válik abban a részében, amely a bírói álláshelyre való kinevezést érintő javaslat előterjesztésére vonatkozó negatív döntést foglal magában az eljárásban részt vevő, azon személyek tekintetében, akik nem terjesztettek elő jogorvoslatot, a 44. cikk (1b) bekezdésének rendelkezéseire is figyelemmel.”

15 Az említett törvény 44. cikke a következőket mondta ki:

„(1) Külön rendelkezések eltérő előírása hiányában az eljárás résztvevője jogorvoslatot nyújthat be a [Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság)] azon az alapon, hogy a [KRS] határozata jogellenes.
[...]

(1a) A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyére való kinevezésre vonatkozó egyedi esetekben a [Naczelny Sąd Administracyjnyhez (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Lengyelország)] kell jogorvoslati kérelmet benyújtani. Ilyen esetekben a [Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság)] nem lehet jogorvoslati kérelmet benyújtani. A [Naczelny Sąd Administracyjnyhez (legfelsőbb közigazgatási bíróság)] nem nyújtható be jogorvoslati kérelem arra hivatkozva, hogy tévesen értékelték, hogy a pályázók teljesítették-e a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyére való kinevezésre irányuló javaslat előterjesztéséről szóló határozat meghozatalakor figyelembe vett kritériumokat.

(1b) Ha a 37. cikk (1) bekezdésében említett határozatot nem támadta meg az eljárás valamennyi résztvevője, a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyére való kinevezés egyedi eseteiben az említett határozat jogerőssé válik abban a részében, amely a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyére való kinevezésre irányuló javaslat előterjesztését érintő pozitív döntést foglal magában, valamint az eljárásban részt vevő, jogorvoslati kérelmet elő nem terjesztő személyek vonatkozásában abban a részében, amely az említett bíróság bírói álláshelyére való kinevezésre irányuló javaslat előterjesztését érintő negatív döntést foglal magában.

[...]

(4) A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyére való kinevezés egyedi eseteiben a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyére való kinevezésre irányuló javaslat előterjesztését érintő negatív döntésről szóló, a [KRS] által hozott határozatnak a [Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság)] általi hatályon kívül helyezése az eljárás jogorvoslati kérelmet benyújtó résztvevője jelentkezésének elfogadását jelenti a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] azon betöltetlen bírói álláshelyére, amelynek tekintetében még nem fejeződött be a [KRS] előtti eljárás a [Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság)] határozatának kihirdetésekor, vagy ilyen eljárás hiányában a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] következő meghirdetendő betöltetlen bírói álláshelyére.”

16 A KRS-ről szóló törvény 44. cikkének (1a) bekezdését e cikkbe a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló, 2017. december 8-i, 2018. január 17-től hatályos törvény illesztette be, annak (1b) és (4) bekezdését pedig a rendes bíróságok szervezetéről szóló törvény és egyes más törvények módosításáról szóló, 2018. július 20-i, 2018. július 27-től hatályos törvény. E módosítások bevezetését megelőzően a szóban forgó (1a) bekezdésben említett jogorvoslati kérelmet ugyanezen 44. cikk (1) bekezdése szerint a [Sąd Najwyższyhoz (legfelsőbb bíróság)] kellett benyújtani.

- 17 A Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság, Lengyelország) 2019. március 25-i ítéletében megállapította, hogy a KRS-ről szóló törvény 44. cikkének (1a) bekezdése ellentétes az alkotmány 184. cikkével, és ezt lényegében azzal az indokolta, hogy az említett (1a) bekezdés által a Naczelny Sąd Administracyjnyra (legfelsőbb közigazgatási bíróság) ruházott hatáskör sem az érintett ügyek jellegére, sem az említett bíróság szervezeti jellemzőire, sem az utóbbi által lefolytatott eljárásra tekintettel nem indokolt. Ebben az ítéletben a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) arra is rámutatott, hogy az alkotmányellenesség ezen megállapítása „szükségszerűen a megsemmisített rendelkezésen alapuló valamennyi folyamatban lévő bírósági eljárás befejezését vonja maga után”.
- 18 A KRS-ről szóló törvény 44. cikkét a későbbiekben módosította a 2019. április 26-i ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és a közigazgatási peres eljárásról szóló törvény módosításáról szóló törvény; Dz. U., 2019, 914. tétel; a továbbiakban: 2019. április 26-i törvény), amely 2019. május 23-án lépett hatályba. Az említett 44. cikk (1) bekezdése e módosítás óta a következőket írja elő:
- „Külön rendelkezések eltérő előírása hiányában az eljárás résztvevője jogorvoslati kérelmet nyújthat be a [Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság)] azon az alapon, hogy a [KRS] határozata jogellenes. A [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyére való kinevezésre vonatkozó egyedi esetekben nem lehet jogorvoslati kérelmet benyújtani.”
- 19 Másfelől a 2019. április 26-i törvény 3. cikke azt írja elő, hogy „a [KRS-nek] a [Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság)] bírói álláshelyének betöltésére vonatkozó kinevezéssel kapcsolatos egyedi ügyekben hozott határozatai elleni, a jelen törvény hatálybalépése előtt megkezdett, de be nem fejezett jogorvoslati eljárások okafogyottság miatt automatikusan megszűnnek”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 20 M. F. a Sąd Rejonowy w P.-n (P.-i kerületi bíróság, Lengyelország) bírói tisztséget tölt be. 2019. január 17-én a rendes bíróságok bíráival kapcsolatos ügyekben eljáró fegyelmi biztos helyettese úgy határozott, hogy fegyelmi eljárást indít M. F. ellen az általa lefolytatott eljárások állítólagos elhúzódnása és határozatai indokolása írásba foglalásának állítólagos késedelmei miatt. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) elnökeként az említett bíróság fegyelmi tanácsának munkáját irányító J. M. 2019. január 28-án, a rendes bíróságokról szóló törvény 110. cikkének 3. §-a alapján elfogadott végzésben a Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] (a [...] i fellebbviteli bíróság mellett működő fegyelmi bíróság, Lengyelország) jelölte ki ezen eljárásban első fokon hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságként.
- 21 Az említett végzés elfogadását követően M. F. a polgári perrendtartás 189. cikke alapján keresetet nyújtott be a Sąd Najwyższyhoz (legfelsőbb bíróság) annak megállapítása iránt, hogy J. M. és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) között nem áll fenn szolgálati viszony a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 33. cikkének 1. §-a értelmében, J. M.-nek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának bírói tisztségére történő kinevezésével kapcsolatos szabálytalanságok miatt. M. F. ebben a keresetében azt is kérte, hogy az e fegyelmi tanácsba bírónak kinevezett valamennyi személyt zárják ki, és hogy e kereset elbírálására a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) az Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (munkaügyi és társadalombiztosítási tanács) jelölje ki. M. F. végezetül biztosítási intézkedésként kérte, hogy az alapeljárás teljes időtartamára függeszék fel az ellene folyó fegyelmi eljárást.

- 22 Keresetének alátámasztása érdekében M. F. arra hivatkozott, hogy J. M. kinevezésének érvénytelensége a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírói álláshelyére abból ered, hogy a köztársasági elnök 2018. szeptember 20-án adta át neki a kinevezési okmányt, amikor a KRS 2018. augusztus 23-i határozatával szemben – amely J. M. ezen álláshelyre való kinevezését javasolta – a Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előtt az egyik, az említett határozat alapján kinevezésre nem javasolt pályázó által a KRS-ről szóló törvény 44. cikkének (1a) bekezdése alapján 2018. szeptember 17-én előterjesztett jogorvoslat folytán e határozat eljárás tárgyát képezte. Továbbá a szóban forgó kiválasztási eljárást állítólag a köztársasági elnöknek a legfelsőbb bíróságról szóló törvény 31. cikkének 1. §-a alapján elfogadott és 2018. június 29-én közzétett közleménye alapján folytatták le, amely nem volt ellátva a minisztertanács elnökének szükséges ellenjegyzéssel.
- 23 2019. május 6-i határozatával a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) első elnöke az említett bíróságon az Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (munkaügyi és társadalombiztosítási tanács) jelölte ki M. F. keresetlevelének és különösen az általa előterjesztett biztosítási intézkedés iránti kérelemnek a vizsgálatára.
- 24 Ez utóbbi kérelem vizsgálata során e tanácsnak, amely a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság, kétségei vannak az uniós jog értelmezését illetően. Az említett bíróság előljáróban megállapítja, hogy az alapügy és e jog közötti kapcsolat abból ered, hogy az e jogban foglalt hatékony bírói jogvédelem elve nem kizárólag a nemzeti bíróságok előtti olyan eljárásokra vonatkozik, amelyekben e bíróságok az uniós anyagi jogot alkalmazzák. Ez az elv olyan esetekben is alkalmazandó, amikor azt kell értékelni, hogy a tagállam eleget tesz-e az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti, annak biztosítására vonatkozó kötelezettségének, hogy azok a szervek, amelyek e jog hatálya alá tartozó ügyekben eljárhatnak, és amelyek az uniós jog értelmében vett bíróságnak minősülnek, megfeleljenek az ezen elvből eredő követelményeknek, így különösen annak a követelménynek, hogy e szervek a törvény által megelőzően létrehozott, független és pártatlan bíróságok legyenek. Így e követelményt tiszteletben kell tartani, ha valamely tagállam az alapeljárás alpereséhez hasonló szervre ruházza azt a hatáskört, hogy kijelölje a bírák ellen folytatott fegyelmi eljárások elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságot.
- 25 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság először is megjegyzi, hogy bár a bíró és azon bíróság közötti szolgálati viszony, amelyben a bíró megbízatást kap, szolgálati viszonynak tekinthető, amely szolgálati viszony fennállása a polgári perrendtartás 189. cikke szerinti eljárás keretében állapítható meg, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy a bírósági hatáskör gyakorlásának jogát biztosító bírói megbízatás a közjog, és nem a polgári jog hatálya alá tartozó jogviszonyt tükröz. E körülmények között az olyan kereset, amelynek tárgya – az alapügybeli keresethez hasonlóan – annak megállapítása, hogy a bírói megbízatás nem áll fenn, nem olyan polgári ügy, amely a polgári perrendtartás, és közelebbről annak 189. cikke hatálya alá tartozhat. A nemzeti jogban azonban nincs olyan eljárás, amely lehetővé tenné azon aktus vitatását, amellyel a köztársasági elnök valamely bírót kinevez.
- 26 E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság szerint az alapeljárásbelihez hasonló keresetlevél elfogadhatósága attól függ, hogy egy ilyen nemzeti jogszabály kontextusában úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, hogy az biztosítja a kérdést előterjesztő bíróság számára a hatáskört – amellyel a nemzeti jog alapján nem rendelkezik –, hogy az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló eljárásban megállapítsa, hogy az érintett alperesnek nincs bírói megbízatása.

Az említett bíróság elé terjesztett biztosítási intézkedés iránti kérelem elfogadhatósága és e bíróság annak elbírálására vonatkozó hatásköre is az említett alapeljárásbeli kereset elfogadhatóságától függ.

- 27 A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez a hatáskör és ezen elfogadhatóság közvetlenül az uniós jogból eredhet, amennyiben az érintett bíró kinevezéséről szóló aktust – mint a jelen ügyben is – a hatékony bírói jogvédelem elvének megsértésével fogadták el, mivel a lengyel hatóságok igyekeztek kizárni a bírák kinevezésére vonatkozó nemzeti szabályoknak, illetve eljárásoknak az uniós joggal való összeegyeztethetőségére irányuló bírósági felülvizsgálat minden lehetőségét a kinevezési aktus átadását megelőző szakaszban.
- 28 E tekintetben az említett bíróság hangsúlyozza, hogy korábban a KRS-ről szóló törvény 43. cikke és 44. cikkének (1) bekezdése, majd 43. cikke és 44. cikkének (1) és (1a) bekezdése értelmében lehetőség volt azon határozat bírósági felülvizsgálatára, amellyel a KRS valamely személynek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójává történő kinevezésére tesz javaslatot. Mindazonáltal, annak ellenére, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) új fegyelmi tanácsának bírói kinevezésére irányuló eljárás elkezdődött, és az többek között az alapeljárás alperesének kinevezését eredményezte, továbbá hogy az ezen új tanács bírói álláshelyeire pályázó különböző jelöltek kifejezték azon szándékukat, hogy az utóbbi rendelkezések alapján jogorvoslati kérelmet nyújtanak be, a lengyel jogalkotó tudatosan illesztette be a KRS-ről szóló törvény 44. cikkébe azt az (1b) bekezdést, amely szerint az ilyen jogorvoslati kérelmeknek ezentúl már nem lesz a tervezett kinevezéseket gátló hatása.
- 29 Továbbá, miután a Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) 2018. november 21-i határozatával előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé az időközben meghozott, 2021. március 2-i A. B. és társai (A legfelsőbb bíróság bírójának kinevezése – Jogorvoslat) ítélet (C-824/18, a továbbiakban: A. B. és társai ítélet, EU:C:2021:153) alapjául szolgáló ügyben – azon kérdést illetően, hogy az uniós joggal ellentétesek-e az olyan módosítások, mint amelyek a KRS-ről szóló törvény 44. cikkét érintették –, a lengyel jogalkotó a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) 2019. március 25-i, a jelen ítélet 17. pontjában említett ítéletére tekintettel elfogadta a 2019. április 26-i törvényt, aminek következtében egyrészt a Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előtt folyamatban lévő olyan ügyekben, mint amilyenek az említett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képezték, megállapították az eljárás okafogyottságát. Másrészt ugyanezen törvény ismét módosította a KRS-ről szóló törvény 44. cikkét annak érdekében, hogy a jövőre nézve kizárja a bírósági kereset benyújtásának lehetőségét a KRS olyan határozatával szemben, amely valamely pályázót a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójává történő kinevezésre javasol.
- 30 Másodszor a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az időközben meghozott, 2019. november 19-i A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége) ítélet (C-585/18, C-624/18 és C-625/18, a továbbiakban: A. K. és társai ítélet, EU:C:2019:982) alapjául szolgáló egyesített ügyekben a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának létrehozására és tagjai kinevezésének módjára vonatkozó nemzeti rendelkezések uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdéseket terjesztettek a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából. Ilyen körülmények között a végrehajtó hatalom köteles lett volna tartózkodni az ilyen kinevezésektől mindaddig, amíg a Bíróság és az ügyet előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztő nemzeti bíróság határozatot hoz.

- 31 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a hatékony bírói jogvédelem elvének, pontosabban a Charta 47. cikke szerinti „törvény által megelőzően létrehozott” bíróság követelményének megsértését eredményezi-e az a körülmény, hogy J. M.-nek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának bírójává való kinevezésére annak ellenére került sor, hogy a KRS e kinevezést javasló határozata ellen jogorvoslati kérelmet nyújtottak be, és hogy a kinevezési eljárás a köztársasági elnök aktusával kezdődött, amely nem volt ellátva a minisztertanács elnökének az alkotmány 144. cikkének (3) bekezdésében előírt ellenjegyzéssel.
- 32 Negyedszer, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy lehet-e vitatni valamely személy bírói minőségét pusztán amiatt, hogy az a szerv, amelybe őt kinevezték, nevezetesen a jelen esetben a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsa nem minősül az uniós jog értelmében vett bíróságnak, mivel nem felel meg a függetlenség előírt követelményének.
- 33 Ötödször, és tekintettel azokhoz hasonló megfontolásokra, amelyek az időközben meghozott A. K. és társai ítélet alapjául szolgáló egyesített ügyekben a Bíróság elé terjesztett kérdéseket igazolták, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy mivel a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsa, amelyre a nemzeti jog az alapügyhöz hasonló jogvita elbírálására hatáskört ruház, nem minősül az uniós jog értelmében vett bíróságnak, e bíróságnak magának kell hatáskörrel rendelkeznie e jogvita elbírálására.
- 34 E körülmények között a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) az Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (munkaügyi és társadalombiztosítási tanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, az EUSZ 2. cikket, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését és az EUSZ 6. cikk (3) bekezdését [a Charta] 47. cikkével és az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésével összefüggésben, hogy a tagállam végső fokon eljáró bírósága a szolgálati viszony fennállása hiányának megállapítására irányuló eljárásban megállapíthatja, hogy nem minősül bírónak az a személy, akinek az e bíróságon betöltendő bírói tisztségre vonatkozóan olyan kinevezési okmányt adtak át, amelyet a hatékony bírói jogvédelem elvét sértő rendelkezések alapján vagy ezen elvvel összeegyeztethetetlen eljárásban állítottak ki, amennyiben szándékosan ellehetlenítették e kérdések ezen okmány átadását megelőző bírósági vizsgálatát?
- 2) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, az EUSZ 2. cikket, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését [a Charta] 47. cikkével és az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésével összefüggésben, hogy sérül a hatékony bírói jogvédelem elve, ha a bírói tisztség betöltésére vonatkozó kinevezési okmányt azt követően adják át, hogy a nemzeti bíróság előzetes döntéshozatal céljából az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdést terjesztett elő, amelynek megválaszolásától függ azon nemzeti rendelkezések uniós joggal való összeegyeztethetősége, amelyek alkalmazása lehetővé tette ezen okmány átadását?
- 3) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, az EUSZ 2. cikket, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését és az EUSZ 6. cikk (3) bekezdését, valamint [a Charta] 47. cikkét, hogy sérül a hatékony bírói jogvédelem elve azáltal, hogy nem biztosított a bírósághoz forduláshoz való jog abban az esetben, ha a tagállami bíróságon bírói tisztség betöltésére vonatkozó kinevezési okmány átadására az ezen állam bírák kinevezésével kapcsolatos jogszabályainak súlyos megsértésével lefolytatott pályázati eljárás eredményeképpen kerül sor?

- 4) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, az EUSZ 2. cikket, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését, [a Charta] 47. cikkét az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésével összefüggésben, hogy sérül a hatékony bírói jogvédelem elve, ha a nemzeti jogalkotó a tagállam végső fokon eljáró bíróságán olyan szervezeti egységet hoz létre, amely az uniós jog értelmében nem minősül bíróságnak?
- 5) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését, az EUSZ 2. cikket, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését, [a Charta] 47. cikkét az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdésével összefüggésben, hogy azon személy szolgálati viszonyának fennállásáról és bírói jogállásáról, akinek részére a tagállam végső fokon eljáró bíróságán belüli bírói tisztség betöltésére vonatkozó kinevezési okmányt adtak át, nem határozhat a bíróság azon szervezeti egysége, amelybe e személyt kinevezték, és amely a nemzeti jog alapján hatáskörrel rendelkezik ugyan, de kizárólag olyan személyekből áll, akik esetében a kinevezési okmánnyal kapcsolatban a 2–4. kérdésben említett hibák merültek fel, és amely ezen okoknál fogva az uniós jog értelmében nem minősül bíróságnak, hanem ebben a tárgyban e bíróság valamely másik szervezeti egységének kell határoznia, amely megfelel az uniós jog bíróságára vonatkozó követelményeinek?”

A Bíróság előtti eljárás

A gyorsított eljárás alkalmazása iránti kérelemről

- 35 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság eljárási szabályzatának 105. cikke alapján kérte a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem gyorsított eljárásban történő elbírálását. Kérelmének alátámasztására e bíróság arra hivatkozott, hogy ezen eljárás alkalmazását először is az indokolja, hogy az elé terjesztett biztosítási intézkedés iránti kérelemről a nemzeti jog által előírt hétnapos határidőn belül kell dönten. Másodsor, a jelen ügyön túlmenően a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésekre adandó válaszok döntőek a szolgálati viszony fenn nem állásának megállapítása iránti jövőbeli keresetindítás lehetőségét illetően a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) különböző tanácsaihoz nemrégiben beosztott számos bíró tekintetében, akiknek kinevezésére részben vagy egészben az alapügy alperesének kinevezésének körülményeihez hasonló körülmények között került sor. Harmadsor, az ilyen válaszok adott esetben lehetővé teszik annak megakadályozását, hogy a jövőben sor kerülhessen ilyen kinevezésekre.
- 36 Az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérelmére vagy kivételesen hivatalból a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően dönthet úgy, hogy az előzetes döntéshozatal tekintetében gyorsított eljárást alkalmaz, ha az ügy jellege megköveteli, hogy elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor.
- 37 Emlékeztetni kell arra, hogy ez a gyorsított eljárás olyan eljárási eszköznek minősül, amelynek célja a rendkívüli szükséghelyzetre való reagálás (2021. december 21-i *Randstad Italia* ítélet, C-497/20, EU:C:2021:1037, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 38 A jelen ügyben a Bíróság elnöke 2019. augusztus 20-án, az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy nem lehet helyt adni a jelen ítélet 35. pontjában említett kérelemnek.

- 39 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat megállapításaiból kitűnik, hogy a J. M. és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) közötti szolgálati viszony fenn nem állásának megállapítására irányuló polgári eljárásban M. F. lényegében azt kívánja elérni, hogy először is, ideiglenes jelleggel, függesszék fel, másodsor pedig nyilvánítsák érvénytelennek azt a határozatot, amellyel J. M. a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának elnökeként eljárva kijelölte az M. F. ellen indított fegyelmi eljárás elbírálására hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságot.
- 40 Ami mindenekelőtt azt a körülményt illeti, hogy a kérdést előterjesztő bírósághoz ily módon, többek között, ideiglenes intézkedés iránti kérelemmel fordultak, emlékeztetni kell arra, hogy önmagában az a tény, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet olyan nemzeti eljárás keretében terjesztik elő, amely lehetővé teszi ilyen intézkedések meghozatalát, nem alkalmas annak bizonyítására, hogy az ügy jellege megköveteli, hogy annak elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor (lásd ebben az értelemben: a Bíróság elnökének 2017. október 18-i végzése, Weiss és társai, C-493/17, nem tették közzé, EU:C:2017:792, 12. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 Továbbá annak tisztázása, hogy J. M.-nek az M. F. ellen indított fegyelmi eljárás lefolytatására hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságot kijelölő határozata adott esetben ellentétes-e az uniós joggal, úgyszintén nem eredményez olyan rendkívüli sürgős helyzetet, amely alkalmas lenne a gyorsított eljárás alkalmazásának igazolására.
- 42 Végül pusztán az a lehetőség, hogy a Bíróságnak a jelen ügyben feltett kérdésekre adott válasza az alapügy eldöntésén túl megnyithatja az utat más, a közelmúltban a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) által kinevezett bírakkal szembeni szolgálati viszony fenn nem állásának megállapítására irányuló keresetek előtt, vagy a jövőben hozzájárulhat más hasonló kinevezések megelőzéséhez, szintén nem tűnik olyan jellegűnek, amely igazolhatná a jelen ügy gyorsított eljárásban történő elbírálását.
- 43 Végül a jelen ügyben figyelembevételre került az a tény is – amint az a jelen ítélet 29., 30. és 33. pontjából kitűnik –, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által benyújtott, a jelen ügyben feltett kérdések alapjául szolgáló számos kérdés lényegében már tárgya volt más olyan előzetes döntéshozatal iránti kérelmeknek, amelyek elbírálása, e kérdések Bíróság elé terjesztésének az időpontjában, már meglehetősen előrehaladott szakaszban volt.

Az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelemről

- 44 Az eljárás írásbeli szakaszát követően az érdekelt felek, köztük a lengyel kormány szóbeli előadását a 2020. szeptember 22-én tartott tárgyaláson hallgatták meg. A főtanácsnok 2021. április 15-én ismertette indítványát, így ezen a napon befejeződött az eljárás szóbeli szakasza.
- 45 A Bíróság Hivatalához 2021. május 7-én benyújtott beadványában a lengyel kormány az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását kérte.
- 46 E kérelem alátámasztása érdekében az említett kormány arra hivatkozott, hogy egyfelől a főtanácsnok által a jelen ügyben ismertetett indítvány, másfelől pedig Hogan főtanácsnoknak a Republika ügyre vonatkozó indítványa (C-896/19, EU:C:2020:1055) és a 2021. április 20-i Republika ítélet (C-896/19, EU:C:2021:311) között vannak irányvonalbeli különbségek a különböző tagállamokban a nemzeti bírák kinevezésére vonatkozó eljárás uniós jog alapján történő értékelését illetően.

- 47 A lengyel kormány véleménye szerint továbbá az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását a jelen ügyben igazolja az a körülmény, hogy a főtanácsnok a jelen ügyben ismertetett indítványában, amellyel e kormány nem ért egyet, nem vette kellőképpen figyelembe az említett kormány érveit, aminek következtében az indítvány nem objektív.
- 48 E tekintetben emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy az Európai Unió Bíróságának alapokmánya és az eljárási szabályzat nem teszi lehetővé az ezen alapokmány 23. cikke szerinti érdekeltek számára, hogy a főtanácsnoki indítványra válaszként észrevételeket tegyenek (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 Másrészt az EUMSZ 252. cikk második bekezdése szerint a főtanácsnok teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva, nyilvános tárgyaláson indokolással ellátott indítványt terjeszt elő azokban az ügyekben, amelyek esetében az Európai Unió Bíróságának alapokmánya szerint a főtanácsnok részvételére van szükség. A Bíróságot nem köti sem ezen indítvány, sem pedig a főtanácsnoknak az indítvány alapjául szolgáló indokolása. Következésképpen az, ha az érdekelt fél nem ért egyet a főtanácsnok indítványával, bármilyen kérdéseket is vizsgáljon a főtanácsnok az indítványban, önmagában nem indokolhatja a szóbeli szakasz újbóli megnyitását (2018. március 6-i Achmea ítélet, C-284/16, EU:C:2018:158, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 Ami a lengyel kormánynak a főtanácsnok jelen ügyre vonatkozó indítványa objektivitásának állítólagos hiányára vonatkozó állításait illeti, elegendő megjegyezni, hogy az a körülmény, hogy az említett kormány úgy véli, hogy az érveit nem vették kellőképpen figyelembe ezen indítványban, illetve a főtanácsnok által a jelen ügygel összehangoltan kezelt és a 2021. október 6-i W. Z. (A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés) ítélet (C-487/19, EU:C:2021:798) alapjául szolgáló ügyben ismertetett indítványban, semmi esetre sem bizonyíthatja ezen objektivitás hiányát.
- 51 Másfelől az eljárási szabályzatának 83. cikke alapján a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően az eljárás során bármikor elrendelheti az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását, különösen, ha úgy ítéli meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, vagy ha a fél e szakasz befejezését követően a Bíróság határozatára nézve döntő jelentőségű új tényt hoz fel.
- 52 A jelen ügyben a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően mindazonáltal úgy véli, hogy az eljárás írásbeli szakaszát és az előtte lefolytatott tárgyalást követően rendelkezik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában való határozathozatalhoz szükséges minden információval. Egyebekben megállapítja, hogy az eljárás szóbeli szakaszának újból megnyitása iránt a lengyel kormány által előterjesztett kérelem semmilyen olyan új tényt nem tár fel, amely az általa így meghozandó határozatra nézve jelentőséggel bírhatna.
- 53 E körülmények között nem szükséges elrendelni az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A Bíróság hatásköréről

- 54 A Prokurator Generalny (legfőbb ügyész, Lengyelország) szerint az annak megállapítására irányuló eljárás, hogy valamely személynek bíróként nem áll fenn szolgálati viszonya, következésképpen nem jelölheti ki jogszerűen a másik bíró elleni fegyelmi eljárás elbírálására

hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságot, a nemzeti jog és a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik, ezért nem tartozik az uniós jog hatálya alá. Következésképpen a Bíróságnak nincs hatásköre a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolására.

- 55 Ami különösen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését illeti, a Bíróság értelmezési hatásköre csak akkor áll fenn, ha a kérdést előterjesztő bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügyben ténylegesen alkalmaznia kell az uniós jogot, ami a jelen esetben nem áll fenn. Mindenesetre, még ha e rendelkezés tágabb értelmezését fogadnánk is el, ez az értelmezés a jelen ügyben irreleváns lenne, mivel először is a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának elnöke a fegyelmi bíróságként eljárni jogosult szerv kijelölésekor nem valamely egyedi jogvita érdemében határoz egy kontradiktórius eljárás végén. Másodszor ez az elnök nem rendelkezik hatáskörrel az uniós jog hatálya alá tartozó kérdésekben más határozatok elfogadására.
- 56 E tekintetben emlékeztetni kell arra – amint az az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik –, hogy noha a tagállamok igazságszolgáltatásának megszervezése a tagállamok hatáskörébe tartozik, e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogból eredő kötelezettségeiket, és ez lehet a helyzet többek között a bírák kinevezéséről szóló határozatok elfogadására vonatkozó nemzeti szabályokat, és adott esetben az ilyen kinevezési eljárásokkal összefüggésben alkalmazandó bírósági felülvizsgálatra vonatkozó szabályokat illetően is, valamint a bírákra alkalmazandó fegyelmi rendszerre vonatkozó szabályokat illetően is (lásd ebben az értelemben: 2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [A bírákra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 56. és 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 57 Egyébiránt a legfőbb ügyész által előterjesztett érvelés lényegében a feltett kérdésekben hivatkozott uniós jogi rendelkezések hatályára, és így e rendelkezések értelmezésére vonatkozik. Márpedig az ilyen értelmezés – az EUMSZ 267. cikk alapján – nyilvánvalóan a Bíróság hatáskörébe tartozik (lásd analógia útján: 2021. november 16-i Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim és társai ítélet, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 58 Ebből következően a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálására.

Az elfogadhatóságról

- 59 Függetlenül a J. M., a legfőbb ügyész, és a lengyel kormány által az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságával kapcsolatban felhozott különböző kifogásoktól, emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság feladata, hogy saját hatáskörének vagy a hozzá benyújtott kérelem elfogadhatóságának megállapítása céljából maga vizsgálja meg azokat a körülményeket, amelyek között a nemzeti bíróság megkereste (lásd ebben az értelemben: 2012. április 24-i Kamberaj ítélet, C-571/10, EU:C:2012:233, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. szeptember 6-i Di Girolamo végzés, C-472/17, nem tették közzé, EU:C:2018:684, 25. pont).

- 60 E tekintetben a Bíróság rendszeresen hangsúlyozta, hogy az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság megadja számukra az uniós jog értelmezéséhez azokat a támpontokat, amelyek az általuk eldöntendő jogvita megoldásához szükségesek, továbbá hogy az előzetes döntéshozatalra utalás indoka nem az általános vagy hipotetikus kérdésekről való véleménynyilvánítás, hanem az adott jogvita tényleges megoldásának szükségessége (lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet, C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 61 Az EUMSZ 267. cikkben foglaltak szerint a kért előzetes döntésnek „szükségesnek” kell lennie a kérdést előterjesztő bíróság által az előtte folyamatban lévő ügyben kialakítandó „ítélete meghozatalához” (2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet, C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 62 A Bíróság ily módon több ízben emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 267. cikk szövegéből és rendszeréből is kitűnik, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás egyik előfeltétele a nemzeti bíróság előtt ténylegesen folyamatban lévő jogvita, amelynek keretében a nemzeti bíróságnak az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletet tekintetbe vevő határozatot kell hoznia (2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet, C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 63 Márpedig a jelen ügyben először is hangsúlyozni kell, hogy amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, az alapeljárás felperese által előterjesztett polgári jogi kereset formálisan kétségtelenül annak megállapítására irányul, hogy J. M. és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) között nem áll fenn szolgálati viszony. Az alapeljárásnak az említett határozatban szereplő leírásából azonban világosan kitűnik, hogy M. F. nem annyira a J. M. és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) közötti, munkavállalói, illetőleg munkáltatói minőségükben fennálló ilyen szerződésen vagy jogszabályon alapuló viszony fennállását, vagy az ilyen szolgálati viszonyból eredő jogokat és kötelezettségeket vitatja, hanem inkább azokat a körülményeket, amelyek között J. M.-et kinevezték az említett bíróság fegyelmi tanácsának bírójává. Amint ugyanis az említett leírásból kitűnik, M. F. az említett kereset előterjesztésével valójában lényegében azt a határozatot kívánja vitatni, amellyel J. M. bíróként és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának elnökeként a rendes bíróságokról szóló törvény 110. §-ának (3) bekezdése alapján kijelölte az M. F. ellen indított fegyelmi eljárás első fokon történő lefolytatására hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságot.
- 64 Az alapeljárásban benyújtott keresetének alátámasztására M. F. ily módon lényegében azt állítja, hogy figyelembe véve J. M. kinevezésének körülményeit, az említett kijelölésről szóló határozatot olyan személy fogadta el, aki nem rendelkezik a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bírói minőséggel, következésképpen a tisztességes eljáráshoz való alapvető joga nem biztosított az említett fegyelmi bíróság előtt ellene indított fegyelmi eljárás keretében.
- 65 Végül meg kell jegyezni, hogy az alapeljárás keretében M. F. többek között azt kéri, hogy biztosítási intézkedésként rendeljék el az említett fegyelmi eljárás felfüggesztését. Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság egyébként éppen az említett biztosítási intézkedés iránti kérelem vizsgálata során döntött úgy, hogy felfüggeszti az eljárást, és a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordul a Bírósághoz.

- 66 Azon körülményt illetően, hogy az alapeljárásban benyújtott kereset egy súlyosan veszélyeztetett jog megsértésének megelőzése érdekében megállapító jellegű határozat meghozatalára irányul, természetesen emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben az ilyen típusú keresetet a nemzeti jog lehetővé teszi, és a kérdést előterjesztő bíróság elfogadhatónak ítélte az e jog alapján hozzá benyújtott keresetet, a Bíróság nem vonhatja kétségbe ezt az értékelést, ezért az e nemzeti bíróság által feltett kérdések objektíve szükségesek lehetnek a jogvita elbírálásához, amelynek tárgyában jogszerűen fordultak a kérdést előterjesztő bírósághoz (lásd ebben az értelemben: 1995. december 15-i Bosman ítélet, C-415/93, EU:C:1995:463, 64. és 65. pont).
- 67 A jelen ügyben azonban meg kell jegyezni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában hangsúlyozza, hogy amikor az alapügyben szereplőhöz hasonló jogviszony fenn nem állásának megállapítására irányuló polgári jogi keresettel fordulnak hozzá, az alkalmazandó nemzeti jog értelmében éppen azzal a hatáskörrel nem rendelkezik, amely lehetővé tenné számára, hogy döntsön az érintett személy bíróvá történő kinevezésére vonatkozó aktus szabályszerűségéről, és hogy az említett kereset elfogadhatósága szintén nem állapítható meg e nemzeti jog alapján.
- 68 Márpedig e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikkel létesített együttműködésnek főszabály szerint előfeltétele, hogy a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörrel rendelkezzen az alapeljárás elbírálására annak érdekében, hogy azt ne lehessen pusztán hipotetikusnak tekinteni (2018. szeptember 6-i Di Girolamo végzés, C-472/17, nem tették közzé, EU:C:2018:684, 31. pont).
- 69 Noha bizonyos kivételes körülmények között ez más eredménnyel is járhat (lásd ebben az értelemben: A. K. és társai ítélet, 166. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; A. B. és társai ítélet, 150. pont), a jelen esetben nem fogadható el ilyen megoldás.
- 70 Ugyanis először is, amint azt a jelen ítélet 63–65. pontjában hangsúlyozta, az alapügyben folyó jogvita előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő leírásából kitűnik, hogy noha az formálisan a J. M. és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) közötti szolgálati viszony fenn nem állásának megállapítására irányul, amelyhez az alapügy felperesének egyébként egyáltalán nincs köze, az alapeljárás felperese által benyújtott kereset végső soron J. M.-nek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójává történő kinevezése érvényességének megtámadására, és így olyan jogi kérdés eldöntésére irányul, amely a felperes ellen egy másik bíróság előtt folyamatban lévő fegyelmi eljárásban merült fel, vagyis az alapügyben indult eljárástól elkülönülő bírósági eljárásban, amelyben a felperes ezen túlmenően biztosítási intézkedésként az eljárás felfüggesztésének elrendelését kéri a kérdést előterjesztő bíróságtól.
- 71 Ebből következik, hogy a jelen ügyben a Bíróság elé terjesztett kérdések természetüknél fogva az alapügytől eltérő jogvitára vonatkoznak, amelynek az előbbi valójában csak járulékos eleme, mivel a kérdést előterjesztő bíróság e kérdésekkel azt kívánja értékelni, hogy J. M. kinevezése a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsa elnökének, és az alapeljárás felperese ellen indított fegyelmi eljáráshoz hasonló fegyelmi eljárások lefolytatására hivatott fegyelmi bíróságnak e bíró általi kijelölése összeegyeztethető-e az uniós joggal, és végül, hogy a J. M. által a felperes elleni ilyen eljárások lefolytatására kijelölt fegyelmi bíróság a Charta 47. cikkének második bekezdése értelmében vett, független és pártatlan, a törvény által megelőzően létrehozott bíróságnak minősül-e. E körülmények között a Bíróság az említett kérdések terjedelmének teljes körű értékelése és a kérdésekre adandó megfelelő válasz érdekében köteles volna e másik jogvita releváns jellemzőit figyelembe venni, ahelyett hogy ezt csak az alapügyben szereplő jogvita jellemzőivel kapcsolatban tenné, ahogyan azt egyébként az EUMSZ 267. cikk is megköveteli.

- 72 Másodszor úgy tűnik, hogy J. M.-nek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának elnökévé történő kinevezése vagy J. M.-nek az említett jogvita kivizsgálásával megbízott fegyelmi bíróságot kijelölő aktusa elleni közvetlen keresetindítási jog hiányában M. F. az említett bíróság előtt vitathatta volna az említett aktusból eredő azon jogának esetleges figyelmen kívül hagyását, hogy ezt a jogvitát a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság bírálja el.
- 73 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtását követően a Bíróság megállapította, hogy a rendes bíróságokról szóló törvény 110. cikkének 3. §-a és 114. cikkének 7. §-a, mivel diszkrecionális jogkört biztosítanak a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) fegyelmi tanácsának elnöke számára arra vonatkozóan, hogy kijelölje a rendes bíróságoknak esetlegesen az uniós jog értelmezésére és alkalmazására köteles bírái ellen folytatott fegyelmi eljárások elbírálására hatáskörrel rendelkező fegyelmi bíróságot, nem felelnek meg az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő azon követelménynek, amely szerint biztosítani kell, hogy az ilyen ügyeket „törvény által létrehozott” bíróságok vizsgálhassák meg (2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [A bírákra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 176. pont).
- 74 Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése, amennyiben ilyen követelményt ír elő, szintén közvetlen hatályúnak tekintendő (lásd analógia útján az A. B. és társai ítélet 146. pontját), ezért az uniós jog elsőbbségének elve megköveteli, hogy az így kijelölt fegyelmi bíróság ne alkalmazza az előző pontban említett nemzeti rendelkezéseket, amelyek alapján az említett kijelölés történt, következésképpen állapítsa meg, hogy nem rendelkezik hatáskörrel az így elé terjesztett jogvita elbírálására.
- 75 Harmadszor, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglalt, a jelen ítélet 27–29. pontjában összefoglalt magyarázatokból, valamint magának az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésnek a szövegéből kitűnik, hogy a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által megfogalmazott kérdések többek között ahhoz kapcsolódnak, hogy a lengyel jogalkotó szándékosan megváltoztatta a nemzeti jogrendet annak megakadályozása érdekében, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bíráinak kinevezésére irányuló eljárás a jövőben hatékony bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhesse. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy éppen e jogszabály-változtatás céljára és hatásaira figyelemmel tekintheti-e úgy, hogy az uniós jog alapján hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az alapeljárás keretében ilyen felülvizsgálatot gyakoroljon.
- 76 Márpedig, először is, amint az a jelen ítélet 22. pontjából kitűnik, a KRS 2018. augusztus 23-i, J. M.-nek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírói álláshelyére történő kinevezését javasoló határozata ellen a KRS-törvény 44. cikkének (1a) bekezdése alapján a Naczelný Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előtt jogorvoslati kérelmet nyújtott be egy olyan pályázó, akit e határozat alapján nem javasoltak kinevezésre.
- 77 Másodszor, ami a nemzeti bíróság által kifogásolt és a jelen ítélet 28. és 29. pontjában említett, a KRS-ről szóló törvény 44. cikkét érintő, egymást követő törvénymódosításokat illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtása óta az A. B. és társai ügyben hozott ítélet rendelkező részében többek között kimondta, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétesek a hatályos nemzeti jog meglévő állapotát módosító olyan rendelkezések, amelyek értelmében:
- egyrészt, annak ellenére, hogy a Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság) hasonló bíróság bírói álláshelyére pályázó személy jogorvoslati kérelmet terjesztett elő a KRS-hez hasonló szerv

olyan határozatával szemben, amelynek értelmében a pályázatát nem fogadják el, hanem mások pályázatát javasolják a köztársasági elnök számára, e határozat jogerőre emelkedik az említett más pályázókat javasoló részében, és így e jogorvoslati kérelem nem képezi akadályát annak, hogy utóbbiakat a köztársasági elnök kinevezze, és az említett határozatnak az azon részében való esetleges hatályon kívül helyezése, amelyben a jogorvoslat kérelmezőjét nem javasolták kinevezésre, nem vezethet ezen utóbbi személy helyzetének az érintett álláshely esetleges odaítélése céljából történő új értékeléséhez, valamint

- másrészt az ilyen jogorvoslati kérelem nem alapítható olyan jogalapra, amelynek keretében a kinevezési javaslat előterjesztéséről szóló határozat meghozatalakor figyelembe vett kritériumoknak a pályázók általi tiszteletben tartására vonatkozó értékelés nem megfelelő jellegére hivatkoznak,

amennyiben nyilvánvalóvá válik, hogy e rendelkezések olyan jellegűek – és e jelleggel kapcsolatban a Bíróság az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben a releváns tényezők összessége alapján történő értékelésre hívta fel a kérdést előterjesztő bíróságot –, hogy a jogalanyokban jogos kétségeket ébreszthetnek a köztársasági elnök által a KRS határozatai alapján ily módon kinevezett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, és különösen a jogalkotó és a végrehajtó hatalom közvetlen vagy közvetett befolyásától való mentességét, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességét illetően, és így e bírák függetlensége vagy pártatlansága látszatának olyan hiányához vezethetnek, amely sértheti azt a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban és egy jogállamban az igazságszolgáltatásnak az említett jogalanyokban keltenie kell.

- 78 Ugyanebben a rendelkező részben a Bíróság kimondta továbbá, hogy a nemzeti jogrend olyan módosítása esetén, amely először is egy nemzeti bíróságot megfoszt azon hatáskörétől, amelynek keretében első és végső fokon határozhat azokról a jogorvoslati kérelmekről, amelyeket a Sąd Najwyższyhez (legfelsőbb bíróság) hasonló bíróság bírói álláshelyeire pályázók terjesztenek elő a KRS-hez hasonló szerv azon határozataival szemben, amelyek nem javasolják a pályázatukat a köztársasági elnöknek az említett álláshelyekre való kinevezés céljából, hanem mások pályázatát javasolják, amely módosítás, másodszor az ilyen jogorvoslati kérelmeket, amennyiben azok elbírálása még folyamatban van, automatikusan okafogyottnak nyilvánítja, kizárva, hogy azokat tovább vizsgálhassák vagy újból benyújthassák, és amely módosítás, harmadszor, ezáltal az ilyen nemzeti bíróságot megfosztja annak lehetőségétől, hogy az előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett kérdéseire választ kaphasson:

- az EUMSZ 267. cikket és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ilyen módosítások ellentétesek e rendelkezésekkel abban az esetben, ha nyilvánvalóvá válik, hogy e módosítások azzal a konkrét hatással jártak – és e jelleggel kapcsolatban a Bíróság az A. B. és társai ítélet alapjául szolgáló ügyben a releváns tényezők összessége alapján történő értékelésre hívta fel a kérdést előterjesztő bíróságot –, hogy a Bíróságot megakadályozták abban, hogy határozzon olyan kérdésekről, mint amelyeket az említett bíróság előzetes döntéshozatal céljából elé terjesztett, és kizárták annak mindenfajta lehetőségét, hogy nemzeti bíróság a jövőben azokhoz hasonló kérdéseket terjesszen elő;
- az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ilyen módosítások ellentétesek e rendelkezéssel, abban az esetben, ha nyilvánvalóvá válik, hogy e módosítások a jogalanyokban jogos kétségeket ébreszthetnek a köztársasági elnök által a KRS említett határozatai alapján kinevezett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, és különösen a jogalkotó és a végrehajtó hatalom közvetlen vagy közvetett befolyásától való

mentességét, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességét illetően, és így e bírák függetlensége vagy pártatlansága látszatának olyan hiányához vezethetnek, amely sértheti azt a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban és egy jogállamban az igazságszolgáltatásnak az említett jogalanyokban keltenie kell, aminek fennállását ugyanennek a kérdést előterjesztő bíróságnak kell értékelnie a releváns tényezők összessége alapján.

- 79 Végül a Bíróság az említett rendelkező részben kifejtette, hogy amennyiben bebizonyosodik az uniós jog ilyen megsértése, e jog elsőbbségének elvét úgy kell értelmezni, hogy az arra kötelezi a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy az A. B. és társai ítélet alapjául szolgáló ügyben mellőzze az érintett nemzeti rendelkezéseket a korábban hatályban lévő nemzeti rendelkezések alkalmazása érdekében, és ő maga gyakorolja az utóbbi rendelkezések által előírt bírósági felülvizsgálatot.
- 80 Harmadszor, emlékeztetni kell arra, hogy az A. B. és társai ítélet 129. és 156. pontjában a Bíróság különösen azt hangsúlyozta, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének ilyen megsértése olyan körülmények között fordulhat elő, amikor a nemzeti legfelsőbb bíróság bírói álláshelyeinek betöltésére irányuló kinevezési eljárást az adott nemzeti jogi és ténybeli összefüggésben jellemző releváns tényezők összessége, így különösen azok a körülmények, amelyek között az ilyen kinevezési eljárás tekintetében korábban meglévő jogorvoslati lehetőségek hirtelen megszűnnek, illetve ezek a jogorvoslati lehetőségek hatástalanná válnak, és amely körülmények nyilvánvalóan alkalmasak lehetnek arra, hogy a jogalanyokban rendszerszintű kétségeket ébresszenek az ezen eljárásban kinevezett bírák függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatban.
- 81 Mindazonáltal a Bíróság ugyanezen 129. és 156. pontban kifejezetten hangsúlyozta azt is, hogy a bírósági jogorvoslat lehetőségének esetleges hiánya az ilyen kinevezési eljárás kontextusában bizonyos esetekben nem bizonyul problematikusnak az uniós jogból, és konkrétan az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelmények tekintetében. Ezzel összefüggésben azonban meg kell állapítani, hogy az olyan kereset, mint amely az alapügy tárgyát képezi, lényegében az alapeljárás alperesének a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírói tisztségére történő kinevezése érvénytelenségének *erga omnes* megállapítására irányul, noha a nemzeti jog nem teszi lehetővé, és soha nem is tette lehetővé valamennyi jogalany számára, hogy a bírák kinevezését közvetlen megsemmisítési vagy az ilyen kinevezés érvénytelenségének megállapítása iránti kereset útján megtámadja.
- 82 A fentiek összességére, és arra a tényre tekintettel, hogy az EUMSZ 267. cikk által a Bíróságra ruházott feladat abból áll, hogy minden uniós bíróság számára megadja az uniós jog értelmezésének azon támpontjait, amelyek szükségesek az uniós bíróságok elé terjesztett valós jogviták eldöntéséhez, figyelembe véve többek között az ezzel összefüggésben a magánszemélyek rendelkezésére álló bírósági jogorvoslatok teljes rendszerét, meg kell állapítani, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a Bíróság elé terjesztett kérdések meghaladják az említett EUMSZ 267. cikk értelmében fennálló igazságszolgáltatási feladatának keretét (lásd analógia útján: 1980. március 11-i Foglia ítélet, 104/79, EU:C:1980:73, 12. pont).
- 83 E körülmények között a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

A költségekről

- 84 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (legfelsőbb bíróság [munkaügyi és társadalombiztosítási tanács], Lengyelország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.

Aláírások